

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ДМИТРА МОТОРНОГО

НАКАЗ

27 квітня 2023 року

м. Запоріжжя

№ 30 - ОД

**Про затвердження
Положення про проведення практик
здобувачів вищої освіти в Таврійському
державному агротехнологічному
університеті імені Дмитра Моторного**

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів України» та з метою посилення практичної підготовки здобувачів вищої освіти:

1. Затвердити Положення про проведення практик здобувачів вищої освіти в Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного (далі – Положення).
2. Положення ввести в дію з дати видання наказу.
3. Положення про проведення практик студентів Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного 2016 року вважати таким, що втратило чинність.
4. Керівникам структурних підрозділів університету організувати вивчення Положення та прийняти його до керівництва і обов'язкового виконання.
5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого проректора ЛОМЕЙКА О.П.

Ректор університету,
доктор технічних наук, професор

Сергій КЮРЧЕВ

Проект вносить:

Перший проректор

 Олександр ЛОМЕЙКО

Погоджено:

Юрисконсульт

 Костянтин БОРИСОВ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
В ТАВРІЙСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ АГРОТЕХНОЛОГІЧНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Запоріжжя 2023

Положення про проведення практик здобувачів вищої освіти в Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного / Ломейко О.П., Кувачов В.П., Галько С.В., Іванова І.Є., Колокольчикова І.В., Шокарев О.М. Запоріжжя: ТДАТУ, 2023. 9 с.

Положення про проведення практик здобувачів вищої освіти в Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів України» та з метою посилення практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Метою зазначеного Положення є визначення порядку організації та проведення практики для здобувачів вищої освіти університету та регламентація процедури оформлення документів.

Авторський колектив:

ЛОМЕЙКО О.П. – перший проректор, к.т.н., доцент

КУВАЧОВ В.П. – в.о. декана МТ факультету, д.т.н., доцент

ГАЛЬКО С.В. – в.о. декана факультету ЕКТ, к.т.н., доцент

ІВАНОВА І.Є. – декан факультету АТЕ, к.с.г.н., доцент

КОЛОКОЛЬЧИКОВА І.В. – в.о. декана факультету ЕБ, д.е.н., доцент

ШОКАРЕВ О.М. – керівник ННІ ЗУП, к.т.н., доцент

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

Протокол засідання

Науково-методичної ради ТДАТУ

від 25 квітня 2023 року № 7

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання

Вченої ради ТДАТУ

від 21 квітня 2023 року № 10

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Практика здобувачів вищої освіти є невід'ємною частиною освітнього процесу в університеті. Організовується і проводиться згідно з «Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України».

1.2 Метою практики є оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування в них на базі одержаних в університеті знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових умовах, виховання потреби систематично поповнювати свої знання та застосовувати їх в практичній діяльності з відповідної спеціальності.

1.3 Практика здобувачів вищої освіти передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до освітніх рівнів та результатів навчання відповідної освітньої програми.

1.4 Проведення практики для здобувачів вищої освіти покладається на викладачів, майстрів виробничого навчання, спеціалістів та керівників підприємств, обізнаних із передовими прийомами і методами організації виробничої та управлінської діяльності з відповідних спеціальностей.

1.5 У цьому Положенні розглядаються загальні питання організації, проведення і підведення підсумків усіх видів практик здобувачів вищої освіти.

2. ВИДИ І ТЕРМІНИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

2.1 Перелік видів навчальних і виробничих практик та їх тривалість за спеціальностями та освітніми програмами відповідає навчальним планам підготовки фахівців, терміни їх проведення на кожний навчальний рік визначаються графіком навчального процесу.

2.2 Залежно від конкретної спеціальності та освітньої програми здобувачів вищої освіти практика може бути:

- навчальна (ознайомча) – з окремих видів навчальних дисциплін,
- виробнича, яка може здійснюватися у таких формах: виробнича на підприємстві (в установі / організації), технологічна, науково-дослідна, ремонтна, переддипломна тощо.

2.3 Основними завданнями навчальної практики є ознайомлення здобувачів вищої освіти зі специфікою майбутньої спеціальності, отримання первинних професійних умінь і навичок із загальнопрофесійних і спеціальних дисциплін, робітничих професій, передбачених навчальним планом відповідної спеціальності.

2.4 Основним завданням виробничої практики є закріплення, розширення і поглиблення здобувачами вищої освіти теоретичних знань, одержаних в університеті, та набуття ними практичних навичок в організації та керівництві основними процесами виробництва, проведення науково-дослідної роботи і наукових досліджень, отримання професійних умінь і навичок

відповідних робітничих професій.

2.5 Виробнича переддипломна практика здобувачів вищої освіти проводиться з метою поглиблення практичних компетентностей здобувачів вищої освіти зі спеціальності (освітньої програми), придбання досвіду практичної діяльності щодо вирішення виробничих задач, а також збору матеріалів про конкретне підприємство (установу, організацію), які необхідні для виконання кваліфікаційної роботи та складання кваліфікаційного атестаційного екзамену.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

3.1 Навчально-методичне забезпечення проведення практик здобувачів вищої освіти здійснюється на основі вимог:

- стандартів вищої освіти зі спеціальності;
- вимог освітньої програми;
- навчальних планів зі спеціальностей;
- робочих програм з відповідних видів практик;
- положень, інструкцій тощо.

3.2 Стандарти вищої освіти визначають результати навчання з відповідної спеціальності, зокрема виробничі функції та типові завдання діяльності та уміння, якими повинні володіти випускники даного рівня вищої освіти.

3.3 Навчальні плани зі спеціальностей (освітніх програм) визначають перелік усіх видів практик, тривалість і термін їх проведення. Вони є основою складання графіка проведення практик на навчальний рік.

3.4 Відповідно до вимог освітньої програми та навчального плану розробляється робоча програма.

3.5 Завданням програми практики є чітке визначення та регламентація всієї діяльності здобувачів вищої освіти і керівників у період освітнього процесу, що проводиться на базі практики.

3.6 Робоча програма розробляється за такою структурою:

- опис предмета навчальної практики;
- мета і завдання;
- вимоги до результатів навчання здобувачів вищої освіти;
- організація проведення практики;
- програма (зміст) навчальної (виробничої) практики;
- індивідуальні завдання (за необхідності);
- методи навчання;
- підведення підсумків практики;
- методичне забезпечення;
- рекомендована література (основна і додаткова);
- інформаційні ресурси.

3.7 Робочі програми відповідних видів практик розробляються кафедрами на основі відповідних освітніх програм та навчальних планів, розглядаються методичними комісіями відповідного до спеціальності факультету і затверджуються гарантими освітніх програм, завідувачами кафедр і деканами факультетів.

3.8 Кафедрами також можуть розроблятися інші методичні документи,

які сприятимуть досягненню високої якості проведення практики здобувачів вищої освіти.

4. БАЗИ ПРАКТИК

Усі види практик здобувачів вищої освіти проводяться на базах, які мають відповідати вимогам робочих програм.

4.1 Для проведення навчальних практик здобувачів вищої освіти, залежно від спеціальності та видів, університет має мати власні бази, зокрема:

- науково-навчальний центр;
- навчально-дослідні ділянки і поля;
- науково-дослідні інститути та лабораторії;
- навчальний полігон сільськогосподарської техніки;
- навчально-виробнича майстерня;
- комп'ютерні класи кафедр;
- спеціалізовані лабораторії кафедр університету.

4.2 Як бази підготовки здобувачів вищої освіти з робітничих професій можуть використовуватися навчально-виробничі та наукові підрозділи університету.

4.3 Для проведення виробничих практик використовуються бази практик підприємств, організацій, установ, господарств будь-яких форм власності на території України.

4.4 Для здобувачів вищої освіти університету, які в період проведення навчальної або виробничої практики перебувають, згідно з наказом ректора, на закордонній виробничій практиці, можуть бути визнані результати навчання та перезараховані кредити керівником практики і відповідною кафедрою у відповідності до «Положення про порядок визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти ТДАТУ, отриманих у неформальній та інформальній освіті»

4.5 Для здобувачів вищої освіти-іноземців бази практик визначаються договорами і можуть бути розташовані як на території країни-замовника, так і в межах України.

4.6 Здобувачі вищої освіти за погодженням із керівником практики можуть самостійно обрати для себе місце проходження практики і пропонувати його для укладання угод на практику. При цьому, однією із умов такого погодження є надання здобувачем вищої освіти паспорту бази практики, інформація в якому дозволяє переконатися в тому, що ця база дозволяє виконати робочу програму практики та досягти необхідних результатів навчання.

4.7 З базами (підприємствами, організаціями, установами, господарствами будь-яких форм власності) завчасно укладаються договори щодо проведення практик. Тривалість дії цих договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період конкретного виду практики або до п'яти років. При складанні договору на період конкретного виду практики бажано надавати керівнику бази для погодження робочу програму.

4.8 Декани факультетів, завідувачі кафедр, завідувач виробничою

практикою повинні постійно організовувати оновлення переліку баз практик, розширяти їх кількість за рахунок укладання довгострокових договорів з успішними підприємствами.

5. ОРГАНІЗАЦІЯ, КЕРІВНИЦТВО І КОНТРОЛЬ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

5.1 Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається від:

- університету – на ректора та першого проректора;
- факультету (інституту) – на декана (керівника інституту) та заступників з навчальної роботи;
- кафедри – на завідувача кафедри та одного із ведучих викладачів;
- баз практики – на керівника підприємства.

5.2 Розподіл здобувачів вищої освіти на практику проводиться університетом з урахуванням замовлень баз практик з відповідних спеціальностей та потреб роботодавців.

Розподіл здобувачів вищої освіти між кафедрами щодо виробничої переддипломної практики проводиться в залежності від кількості здобувачів вищої освіти, закріплених за кафедрою для керівництва кваліфікаційною роботою.

5.3 Оформлення здобувачів вищої освіти за всіма видами практик затверджується наказом ректора університету за поданням завідувачів кафедр, деканів факультетів та погодженням першим проректором не пізніше одного місяця до початку практики.

5.4 Навчально-методичне керівництво і виконання програм практики забезпечують відповідні кафедри.

5.5 До керівництва практикою залучаються від університету досвідчені викладачі кафедр, які беруть безпосередньо участь у освітньому процесі, з якого проводиться практика; від баз практик – кваліфіковані фахівці.

При проведенні навчальної практики один викладач може керувати не більш ніж однією академічною групою (підгрупою) здобувачів вищої освіти (у винятковому випадку – двома, коли загальна кількість здобувачів вищої освіти не більше 30 осіб).

При підготовці здобувачів вищої освіти за робітничою професією залучаються викладачі та майстри виробничого навчання.

5.6 Керівник практики від університету зобов'язаний:

- вивчити необхідну навчально-методичну документацію та отримати від завідувача кафедри вказівки щодо проведення практики;
- познайомитися зі здобувачами вищої освіти-практикантами та ознайомити їх із робочою програмою практики;
- не пізніше ніж за тиждень до початку практики проконтролювати готовність баз практик та, за необхідності, провести відповідні заходи щодо її організації, а також надати керівнику бази практики список здобувачів вищої освіти, яких направляють на практику;
- забезпечити проведення всіх організаційних заходів перед від'їздом здобувачів вищої освіти на практику: інструктажу про порядок проходження

практики та техніки безпеки; встановити час і місце збору здобувачів вищої освіти при виїзді та час прибуття на базу практики; видати здобувачам вищої освіти необхідні документи (направлення, робочу програму виробничої практики, щоденник, календарний план, індивідуальні завдання, тему курсового і дипломного проекту, методичні рекомендації, тему доповіді на конференції за результатами практики тощо) залежно від виду практики;

- проінформувати здобувачів вищої освіти про систему звітності з практики, прийняту на кафедрі;
- у тісному контакті з керівництвом бази практики забезпечити високу якість її проведення згідно з програмою;
- контролювати виконання здобувачами вищої освіти правил внутрішнього розпорядку бази практики, вести або організувати ведення табеля її відвідування здобувачами;
- періодично інформувати кафедру про хід практики;
- надавати здобувачам вищої освіти необхідні консультації з питань проходження практики та формування звіту;
- взяти участь у роботі комісії, призначеної завідувачем відповідної кафедри з проведення захисту звітів із практики здобувачів вищої освіти;
- подати завідувачу кафедри письмовий звіт із зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення її організації і проведення, який має зберігатися на кафедрі протягом п'яти років.

5.7 Обов'язки безпосередніх керівників від баз практики зазначені в окремих розділах договорів на проведення практики.

5.8 За наявності вакантних місць здобувачі вищої освіти можуть бути зараховані на штатні посади, якщо ця робота відповідає вимогам практики та профілю майбутнього фахівця. При цьому не менше 50 відсотків часу відводиться на загально-професійну підготовку за програмою практики.

5.9 Здобувачі вищої освіти університету при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики ознайомитися з її програмою, пройти на кафедрі під підпис інструктаж про порядок її проходження та техніку безпеки, одержати від керівника практики університету всі необхідні документи (робочу програму практики, щоденник, індивідуальні завдання, методичні рекомендації тощо);
- одержати консультації з усіх питань організації і проведення практики;
- прибути на базу практики точно в строк, встановлений наказом ректора;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і суворо дотримуватись правил охорони праці;
- систематично вести щоденник практик;
- виконувати індивідуальне завдання (за наявності) впродовж всієї практики і по закінченні оформити разом зі звітом;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- вчасно і не пізніше тижня після закінчення практики надати керівнику практики від університету всю звітну документацію та в термін, встановлений кафедрою, скласти залік з практики.

6. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

6.1 Після закінчення навчальної практики з навчальної дисципліни, а також комплексної навчальної практики здобувачам вищої освіти в останній день її проведення виставляються оцінки за результатами перевірки звітної документації і особистого спостереження викладача під час практики.

Після закінчення терміну виробничої практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання робочої програми поданням письмового звіту, підписаного та оціненого безпосередньо керівником практики.

Основу змісту звіту повинні скласти особисті спостереження, критичний аналіз, зіставлення й оцінки чинних технічних засобів, процесів організації праці, а також особисті раціоналізаторські пропозиції, висновки.

Щоденник і звіт оформляються повністю на місці практики і там же подаються для висновків і одержання характеристики керівнику виробничої практики від бази практики. Характеристика оформляється у відповідному порядку з підписами, печаткою і поставленою датою.

6.2 Звіт повинен мати титульну сторінку та змістовну частину. Змістовна частина має складатися з таких розділів:

- характеристика бази практики;
- зміст та результати виконаних робіт;
- роботи за план-графіком практики;
- індивідуальні завдання (за наявності);
- зміст навчальних занять та екскурсій;
- висновки та пропозиції.

У звітах мають бути стисло та конкретно описані роботи, особисто виконані здобувачем вищої освіти під час практики. Не допускається дослівне переписування матеріалів бази практики (історії бази, технічних описів тощо), а також академічний плагіат інформації з літературних джерел.

Звіт має бути оформлений відповідно до вимог, визначених у методичних вказівках з відповідної практики.

Письмовий звіт разом з іншими документами, які зазначені у робочій програмі, подається на рецензування керівнику практики від університету.

Звіт з виробничої практики захищається здобувачем вищої освіти (з диференційованою оцінкою) у комісії, призначеній завідувачем кафедри або деканом факультету, в останні 2-3 дні практики або протягом місяця після її закінчення або з початку наступного семестру.

Матеріали звіту здобувача вищої освіти, залежно від виду практики, зберігаються на кафедрі упродовж терміну, зазначеного в номенклатурі справ кафедри.

6.3 Оцінка за практику вноситься в залікову екзаменаційну відомість і в залікову книжку здобувача вищої освіти за підписами членів комісії.

6.4 При призначенні стипендії оцінка здобувачів вищої освіти за виробничу практику враховується стипендіальною комісією факультету разом з іншими оцінками, отриманими за результатом підсумкового контролю.

6.5 Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку, направляється на практику

повторно в період канікул. Здобувач вищої освіти, який востаннє не отримав задовільну оцінку з практики в комісії, відряджується з університету.

6.6 Письмові звіти керівників практик від університету надаються у формі та в термін, прийняті деканатами факультетів та кафедрами.

6.7 Підсумки з кожного виду практик обговорюються на засіданнях відповідних кафедр, а загальні підсумки практик підбиваються на засіданнях вчених рад факультетів не менше одного разу протягом навчального року.

6.8 Відповідні кафедри або факультети проводять підсумкові конференції за результатами практик.

6.9 Узагальнені підсумки практик факультети надають до 1 грудня до навчального відділу. На підставі звітів деканатів навчальний відділ готує довідку для розгляду питання на ректораті або вченій раді університету.